

Luottolaitoksille
Omistusyhteisöille

Määräys järjestämättömien ja muiden 0-korkoisten saatavien ilmoittamisesta

Rahoitustarkastus antaa rahoitustarkastuslain 4 §:n 2) kohdan, 11 §:n 2 momentin ja 14 §:n 1 momentin nojalla määräyksen luottolaitostoiminnasta annetun lain 68 §:n noudattamisesta.

1 Määräyksen ulottuvuus

Luottolaitoksen konsernin ja omistusyhteisön saatavat merkitään järjestämättömiksi ja raportoidaan tämän määräyksen mukaisesti.

2 Järjestämättömän saatavan määrittely

2.1 Antolainaus

Jos saatavan korko on ollut erääntyneenä ja maksamatta kolme kuukautta, koko pääoma on merkittävä järjestämättömäksi.

Jos saatavan pääoma tai sen osa on ollut erääntyneenä ja maksamattomana kolme kuukautta, pääoma on merkittävä kokonaisuudessaan järjestämättömäksi riippumatta siitä, onko korko maksettu vai ei.

Jos asiakas on hoitanut saatavan koron, muttei ole pystynyt hoitamaan pääomaa, saatavaa ei merkitä järjestämättömäksi, jos luottolaitos ja asiakas ovat kirjallisesti sopineet uudesta maksuaikataulusta.

Järjestämättömiksi saataviksi merkitään edellä esitettyjen periaatteiden mukaan kaikki antolainaukseen perustuvat pääomasaamiset riippumatta siitä, millaisella instrumentilla saatava on syntynyt. Siten esimerkiksi laiminlyöty joukkovelkakirja- ja debentuurilaina sekä yritystodistus on merkittävä järjestämättömiin saataviin riippumatta siitä mihin erään se on taseessa kirjattu. Sama koskee taseeseen saamiseksi merkittyjä arvopapereiden osto- ja myyntisopimuksia (repokauppoja), jos toinen osapuoli ei ole pystynyt ostamaan takaisin arvopapereita.

Saatavan saa merkitä järjestämättömäksi jo edellä mainittua aikaisemminkin. Tällöin on kuitenkin noudatettava vastaavasti järjestämättömien saatavien korkotuottojen kirjaamisesta annettuja kirjanpitomääräyksiä. Jos luottolaitos noudattaa laajamittaisesti ankarampaa periaatetta saatavien merkitsemisessä järjestämättömiksi, on luottolaitoksen ilmoitettava soveltamansa periaatteet Rahoitustarkastukselle.

2.2 Erityistapaukset

2.2.1 Luottolaitoksen antama takaus

Luottolaitoksen antama takaus merkitään järjestämättömäksi takaussaatavaksi välittömästi sen jälkeen, kun luottolaitos on suorittanut sen perusteella maksun. Jos luottolaitos on joutunut suorittamaan vain osan takauksesta, merkitään ainoastaan maksettu osa järjestämättömäksi takaussaatavaksi. Rästissä olevia luottolaitoksen provisiosääntöjä ei merkitä järjestämättömiin pääomiin. Jos luottolaitos on joutunut maksamaan korkoa takauksen johdosta, korko sisällytetään järjestämättömäksi takaussaatavaan.

2.2.2 Konkurssisaatava

Jos velallinen on asetettu konkurssiin, saatava merkitään järjestämättömäksi konkurssiin asettamispäivästä, jollei sitä jo aiemmin ole merkitty järjestämättömäksi. Luototuspohjaisen osamaksusopimusten rahoituksen ja factoring-rahoituksen osalta on lisämääräys kohdassa 2.4.

2.2.3 Yrityksen saneerausmenettelyn ja yksityishenkilön velkajärjestelyn aiheuttamat vaikutukset

2.2.3.1 Suomen lainsäädäntö

Luottolaitoksen asiakasta koskeva saneerausmenettelyn tai velkajärjestelyn alkaminen tuomioistuimessa ei aiheuta poikkeamista tässä määräyksessä annetuista säännöistä.

Saatava merkitään siten edelleenkin saatavakohtaisesti järjestämättömäksi, kun saatava on ollut laiminlyötynä kolme kuukautta ja takaus, kun luottolaitos on suorittanut sen perusteella maksun. Pelkästään se seikka, että luottolaitoksen tiedossa on saneerausmenettelyn tai velkajärjestelyn alkaminen, ei ole peruste hoidetun saatavan merkitsemiselle järjestämättömäksi.

Myöskään se, että maksamatta jättäminen johtuu laista, ei aiheuta poikkeamista pääsäännöistä.

Järjestämättömäksi merkitty saatava poistetaan järjestämättömistä, kun tuomioistuimien päätöksellään vahvistanut kyseisen asiakkaan osalta saneerausohjelman tai velkajärjestelyn ja päätös on tullut lainvoimaiseksi tai vahvistettua ohjelmaa on muutoksenhausta huolimatta noudatettava.

Mikäli asiakas ei kuitenkaan pysty noudattamaan ohjelmaa, on saatava merkittävä uudelleen järjestämättömäksi, kun korko tai pääoma on ollut vahvistetun ohjelman mukaisen eräpäivän jälkeen laiminlyötynä kolme kuukautta. Yhden lainan koron tai pääoman laiminlyönti ei kuitenkaan automaattisesti aiheuta muiden lainojen merkitsemistä järjestämättömäksi, vaan jokaista saatavaa tarkastellaan erikseen.

Jos saatava on tuomioistuimen vahvistaman ohjelman mukaan määrätty kokonaan 0-korkoiseksi, on se raportoitava rahoitustarkastukselle 0-korkoisissa saatavissa.

Jos vahvistetussa ohjelmassa on määrätty saatavan pääoma maksettavaksi ensin ja vasta tämän jälkeen pääomalle kertyvät korot, saatava ei ole 0-korkoinen.

2.2.3.2 Ulkomaiden lainsäädännöt

Saneerausmenettelyn aiheuttama perintäkielto

Ulkomaan lainsäädännön tullessa sovellettavaksi, noudatetaan vastaavasti edellä mainittuja sääntöjä. Järjestämättömäksi merkitsemisessä edellytetään, että saatavan hoito on ollut tässä määräyksessä mainittujen sääntöjen mukaisen ajan myös laiminlyötynä. Saatavan poistamisessa järjestämättömistä saatavista noudatetaan myös soveltuvin osin kohdassa 2.2.3.1 mainittuja sääntöjä.

2.2.4 Johdannaissopimuksista aiheutuvat tappiot

Johdannaissopimuksista aiheutuvia tappioita käsitellään kirjanpidossa korkokuluina tai korko-, valuutta- tai arvopaperituottojen vähennyserinä. Koska johdannaissopimuksista aiheutuvia tappioita ei kirjata luottotappioiksi, niitä ei myöskään merkitä järjestämättömiksi.

2.3 Julkisyhteisö- ja luottolaitoslainat

Laiminlyöty saatava tai suoritettu takaus on merkittävä järjestämättömäksi, vaikka velallinen on julkisyhteisö tai luottolaitos tai saatavalla on tällaisen laitoksen tai julkisyhteisön takaus tai vastasitoumus.

Jos julkisyhteisön takaaman saatavan maksamaton korko voidaan lain säännöksen nojalla liittää pääomaan eikä velallinen ole rikkonut lainasopimusta, ei saatavaa merkitä järjestämättömäksi eikä 0-korkoiseksi.

2.4 Rahoitusyhtiötuotteet

Lainatyypisten tuotteiden osalta sekä ostolaskujen rahoituksessa ja yksittäisten osamaksusopimusten rahoituksessa on jäljellä oleva saatava merkittävä järjestämättömäksi samoilla periaatteilla kuin luottolaitoksen antolainauksessa.

Luototuspohjaisessa osamaksusopimusten rahoituksessa sovitun käyttöasteen ylittävä osuus on merkittävä järjestämättömäksi, kun ylitys on kestänyt kolme kuukautta. Käyttöasteen ylittävää osuutta laskettaessa on rahoitettavista sopimuksista poistettava sopimus viimeistään silloin, kun osamaksuerä on ollut erääntyneenä ja maksamatta kolme kuukautta.

Diskonttauspohjaisessa osamaksusopimusten rahoituksessa yksittäinen osamaksusaa-tava on merkittävä järjestämättömäksi, kun osamaksuerä on ollut erääntyneenä ja mak-samatta kolme kuukautta ostajan eräpäivästä laskettuna.

Factoringrahoituksessa rahoitussopimuksessa sovitun luototusasteen ylittävä osuus on merkittävä järjestämättömäksi, kun ylitys on kestänyt kolme kuukautta. Luototusasteen ylittävää osuutta laskettaessa on rahoitettavasta sopimuskannasta poistettava laskusaa-tava viimeistään silloin, kun se on ollut erääntyneenä ja maksamatta kolme kuukautta.

Jos myyjäyritys, jolla on luototuspohjainen osamaksukauppaliimiitti tai factoringliimiitti rahoitusyhtiössä, on asetettu konkurssiin, merkitään luototusasteen ylittävä osuus järjestämättömäksi. Luototusasteen ylittävää osuutta laskettaessa on sopimuskannasta poistettava sopimus tai laskusaatava viimeistään silloin, kun ostajan osamaksuerä tai lasku on ollut erääntyneenä ja maksamatta kolme kuukautta.

Leasingrahoituksessa leasingkohteen hankintameno suunnitelman mukaisten poistojen jälkeen on merkittävä järjestämättömäksi, kun leasingvuokra on ollut erääntyneenä ja maksamatta kolme kuukautta. Saatava on järjestämättömissä niin kauan, kun saatava on maksettu tai leasingkohde on realisoitu.

2.5 Luottokorttiluotot

Luottolaitoksen konserniin kuuluvan luottokorttiyhtiön kolme kuukautta erääntyneinä ja maksamattomina olleet saatavat on raportoitava edellä esitettyjen periaatteiden mukaan ja ilmoitettava ko. tytäryhtiön kohdalla sekä laskettava mukaan järjestämättö-mien saatavien loppusummaan.

3 Muut 0-korkoiset saatavat

0-korkoisena saatavana pidetään tässä määräyksessä saatavaa, josta ei missään muodossa saada tuottoa. Järjestämätön saatava perustuu sopimuksen rikkomiseen, kun taas muu 0-korkoisuus perustuu sopimukseen.

Ohjeet 0-korkoisuudesta yrityksen saneerausmenettelyn ja yksityishenkilön velkajärjestelyn seurauksena ovat kohdassa 2.2.3.1.

4 Luottotappioennuste

Konsernille kuluvana vuonna syntyvistä luottotappioista on esitettävä arvio sekä brutto-että nettomääräisenä. Bruttomääräisellä luvulla tarkoitetaan kuluvan vuoden luottotappioiden kokonaismäärää ja nettomääräisellä lukua, joka saadaan, kun arvioidusta luottotappioiden kokonaismäärästä vähennetään luottolaitokselle varmasti tulevat palautukset ja vakuutuskorvaukset.

Joulukuun viimeisen päivän tilannetta koskevassa ilmoituksessa ilmoitetaan tilinpäätöshetken luottotappiot brutto- ja nettomääräisinä.

5 Korkotuottojen kirjaaminen

Määräykset järjestämättömien saatavien korko- ja muiden tuottojen kirjaamisesta ovat määräyksessä luottolaitoksen tilinpäätöksestä nro 106.1.

6 Luottotappiot vuoden alusta

6.1 Toteutuneet luottotappiot ja saamiseen kohdistetut luottotappiovaraukset

Toteutuneet luottotappiot ja saamiseen kohdistetut luottotappiovaraukset ovat tilikauden aikana tuloslaskelmassa kuluksi kirjattuja riippumatta siitä, onko saatava ollut aikaisemmin järjestämätön. Luottotappiot ja -varaukset kohdistuvat nro 106.1 (Määräys luottolaitoksen tilinpäätöksestä) määriteltyihin taseen eriin.

Toteutuneet luottotappiot ja saamiseen kohdistetut luottotappiovaraukset ilmoitetaan bruttomääräisinä. Bruttomääräiseen lukuun sisältyvät edellä mainitut toteutuneet luottotappiot ja saamiseen kohdistetut luottotappiovaraukset sekä saamisen turvaamiseksi hankitun omaisuuden arvonalennukset ja myynnistä aiheutuvat

luovutustappiot. Erään kirjataan lisäksi pysyviin vastaaviin luetuista saamistodistuksista syntyvät luottotappiot silloin, kun saamistodistukset on merkitty tai muutoin hankittu luotonantoon rinnastettavalla tavalla asiakkaan rahoittamiseksi.

Nämä toteutuneet luottotappiot ja saamiseen kohdistetut luottotappiovaraukset eivät enää sisälly järjestämättömiin ja muihin 0-korkoisiin saataviin.

6.2 Muut kohdistetut luottotappiovaraukset

Muut eli asiakkaaseen ja asiakas- tai saamisryhmään kohdistetut luottotappiovaraukset ovat tilivuoden aikana tulokseen kuluksi kirjattuja luottotappiovarauksia, joita ei saatavakohtaisesti ole vähennetty. Nämä luottotappiovaraukset sisältyvät vielä järjestämättömien ja muiden 0-korkoisten saatavien määrään.

Määräyksen 106.3 mukaisesti ryhmäkohtaisesti kohdistetuista luottotappiovarauksista on informoitava Rahoitustarkastusta.

7 Ilmoittaminen

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön on toimitettava Rahoitustarkastukselle järjestämättömiä ja muita 0-korkoisia saatavia koskevat tiedot. Tiedot ilmoitetaan viranomaisten yhtenäistetyn tiedonkeruun 2-vaiheen (Virati-2) mukaisesti ja tiedonkeruukehikosta tarkemmin ilmenevällä tavalla. Tiedonkeruun 2-vaiheen ovat Tilastokeskus, Suomen Pankki ja Rahoitustarkastus yhteisesti hyväksyneet ja toimittaneet luottolaitoksille. Säästöpankit toimittavat tiedot säästöpankkitarkastukselle ja osuuspankkilaissa tarkoitetun keskusyhteisön jäsenosuuspankit keskusyhteisölle niiden määräämässä ajassa, jollei Rahoitustarkastus jonkin pankin osalta erikseen toisin määrää. Säästöpankkitarkastuksen ja keskusyhteisön on toimitettava tiedot Rahoitustarkastukselle tiedonkeruukehikon edellyttämään ajankohtaan mennessä.

Joulukuun ilmoituksen toimittamista varten voidaan Rahoitustarkastuksesta antaa tarvittaessa lisää aikaa.

Ilmoitettaviin eriin ei sisällytetä korko- ja provisiosaatavia. Järjestämättömiä saatavia ei siirretä taseessa pois omasta erästään, vaan järjestämättömien saatavien seuranta tämän määräyksen mukaan on erillistä raportointia.